

תערוכה שנתית עמותת אמנים יוצרים בישראל/אמנויות

מכלים

אוצרת: יובל עצינוני

2019

העמותה

עמותת אמנים יוצרים בישראל

נוסדה בשנת 1964 כעמותה ללא מטרות רווח, המאגדת שני תחומים: אומנויות וקרמיקה. בעמותה חברות וחברים אמנים, היוצרים בטווח רחב של מדיות כמו רקמה ואריגה, נייר, ציור והדפס, צורפות, קרמיקה וזכוכית.

העמותה מוכרת על ידי משרד התרבות והספורט בישראל ונתמכת על ידו. בנוסף, מממנת העמותה את פעילותה מדמי חבר שנתיים. תחום אמנויות מנוהל בהתנדבות על ידי חברות ועד נבחרות, ומכוון לעשייה ולהתפתחות אמנותית. חברות הוועד לדורותיהן פועלות מתוך מחויבות עמוקה למטרות העמותה ולהמשך קיומה.

מטרות העמותה

מטרת תחום האמנויות להכיל ולטפח יצירה מקצועית ואיכותית, בתחומי פעולה שבין מלאכות מסורתיות ואפיקי יצירה אמנותית עכשווית. כמו כן פועלת העמותה לחשוף את היוצרות והיוצרים לתחומים נוספים בעולם האמנות, לרכוש ולקדם ידע וטכניקות חדשות, ולהדק קשרים בין אמניות ואמנים ובעלי מלאכה, בארץ ובחו"ל. באמצעות סדנאות של לימוד משותף, סיורים ומפגשים בינתחומיים, פועלת העמותה ליצור מסורת אמנותית תרבותית, הן בקרב חבריה והן כבסיס לשיתוף פעולה בין הקהל הרחב והאמנים. העמותה מקימה תערוכות קבוצתיות בהקשר לתחום פעולה או רעיון, המוצגות בחללי תצוגה מוכרים בארץ.

מסע התערוכה

מסע התערוכה "מְכָלִים"

החל בסדרת סדנאות שהתקיימו בעמותה בשנים 2017-2019. בלב התערוכה נמצא דיון בְּמְכָל, כחפץ שימושי וכאובייקט מכיל לחומרים ורעיונות.

מכלים עשויים ממגוון חומרים: אדמה ואבן, עץ וסיב, כמו גם מחצבי מתכת, וזכוכית, ואף תרכובות חומרים מעשה ידי אדם.

מיומנות בחומר - קריעה ופרימה, התכה וכתשה, חציבה וחיתוך, כמו גם חיבור והוספה, מניעים עיצוב של מסה וצורה, צבע ודימוי, ומציבים את עשיית המְכָל כסדנה מרתקת ליצירה, למחשבות ולסיפורים המתגלמים במכל, טוענים אותו בערך ובמשמעות.

בתערוכה מוצגות עבודות חדשות של עשרים ושלוש אמניות ואמן, חברי העמותה, במגוון רחב של חומרים המאפיין את היצירה בעמותה.

מכלים

על פי האקדמיה העברית ללשון¹ פירוש המילה מְכָל הוא "כלי קיבול גדול לנוזלים", ובהקשר הלשוני, שורש המילה משותף הן ליכולת והן לתכולה. מכאן שמְכָל אינו רק מעטפת, אלא הוא מגלם, בחומר ובפעולה, מסורות, אמונות וטקסים, כמו גם רעיונות וחידושים. בתולדות התרבות ובחיי היומיום, מתנהלת ביוגרפיה של 'חפצי מכלים' לצד הביוגרפיה האנושית של הגוף והרגש, מלידה עד קבורה, בהקשר למקום ולמסע. האדם היוצר עושה מכלים על פי מידותיו, מעוצבים בהתאמה לשימוש ולנראות. ביחס למרחב הפנים והחוץ, הפרטי והציבורי, מגלמים מכלים בחומר את הקוגניציה האנושית ודינמיקה חברתית.

זמן

המלאכה הידנית היא פעולה איטית. הזמן מפורק ליחידות זעירות, כמו להרוויח זמן, לעצור את הזמן או להתעגעג לזמן שעבר. בו בזמן יכולה פעולה מהירה של גלגול וקשירה, לעמת את הבד הארוג בקפדנות צפופה, עם יריעת ניילון חד פעמי, שאורך חייו כמעט נחצי. המלאכה מחברת בין עבר להווה, ומעוררת ציפייה לעתיד.

¹ <https://hebrew-academy.org.il/keyword/%D7%9F%D6%B0%D7%9B%D6%B8%D7%9C>

חומרים

חומרי פסולת מפתים ומזהמים, חומרי מתכת קשים ורכים, זכוכית, עץ ופלסטיק, בדים וחוטים; חומרים של יום יום, ממקמים את היצירה בתהליך של מחקר. לימוד תכונות החומר ומפגש בין חומרים, מניבים הבנה של חומר, תנועה בין מתח רפיון ואיזון, מסע בין החומרי הגשמי, לתכולה של מחשבה ותובנה.

פעולות

פעולה אובססיבית מספרת אמת: לפרק, לחורר, לקדוח, לקרוע, לחתוך - פעולות החושפות את החומר, את הגוף והרגש. פעולות מפרקות את החפץ, לעיתים ממיתות את החומר ללא היכר, ובצדן פעולות מפורטות עד דק, המפחות חיים באובייקט הנוצר מחדש. חפצים מגלמים בצורתם את עקבות הפעולה, ובו בזמן אנחנו מטילים על פעולות כמו חיתוך ואיחוי - רגשות, סמלים וביטוי למדרג חברתי. הפעולה היא תנועה בין המושלם לפגום, המרה בין הכמוס למופשט, וגם תהליך של התבוננות והרהור על יחסי הכלה בין הפרט והמשפחה, בין חברה לסביבה.

דיאלוג

בדיאלוג עם חומרים כלים ופעולות, מתהווה גם דיאלוג בין הטבעי והגולמי, האנושי, המלאכותי והסינתטי. בחירה ועשייה, עיבוד וגימור מניעות דיאלוג של האדם עם סביבה אורגנית וסביבה מעוצבת, עם סביבה פרטית וסביבה ציבורית. המכל מהווה אובייקט מכיל לכאב, להתרסה ולשינוי, ובו בזמן מושא לאנלוגיה, למטפורה ולסימבוליקה.

קריאה חזותית

מפית בד עליה רקומה דמות אנושית, דף מודפס בדימוי שהולך ומתרחק מהמכל הקונקרטי, כמו גם ספר של ביוגרפיה חזותית או מסך דיגיטלי, אינם מכלים במובן השימושי המסוים של המילה, אך בחירת הדימוי ורקמת הדמויות מהוות מכל מעיד לקיומן. תהליך ההדפסה בין המלא והחסר חיוני להרהור על מכל כמושג; שכבות דיגיטליות של דימויים הנדסיים, מחברות בין עקבות התכנון להתפתחות של רעיון; בו בזמן ומצטרף הצילום כחוליה בתהליך - כאשליה או כייצוג של המציאות.

הסיפור

המכל מספר על נשים אמניות, שסיפור חייהן משולב ללא הפרדה בין שימוש, יצירה, אמנות וחיי יום יום. פעולות של אפייה ובישול מעידות על מסורת, המשכיות וחיבור לדורות של נשים במשפחה. כך גם חפצים כמו מפיות כריות וסירים, מספרים על אם ועובר כמכל מושלם, או על הורות ללא מכל. המכל הוא ספר אמן, ביוגרפיה של חפצים, תפורה כסיפור פרטי או משפחתי, שמתהווה לנרטיב קבוצתי חברתי.

יובל עציוני

אדום ולבן

2019

משטחי אריזה מוקצפים, חוטים, רוכסנים, רקמה, תפירה.

אורנה שחר תופרת ורוקמת משטחי אריזה סינתטיים. מחד חומר פסולת חד פעמי ומזהם סביבה, מאידך לבן וצח.

החוט הרך מחבר את השכבות למכלים של צורה, נפח וחלל. העמלנות מעוררת מחשבות על תכונות חומרים כמו גמיש ועמיד, על צבעים וסמלים; אדום לבן, חיים ומוות, כמו גם על יחסים אנושיים בין חזק לחלש, ועל הכלה קבלה והבנה..

"כמו אור על עין שהסתגלה לחשיכה"¹

2019

ספר-אמן, ניירות שקופים שונים, פרספקס, צילום, הדפסה, חוט פשתן, כורך: עידו אגסי .

'ספר אמן' הוא תחנה במחקר מבוסס יצירה. אסופה של טקסט חזותי, המאפשר דיאלוג בן האובייקטים לייצוגם, מעין איחוד בין טקסט וקורא המקבל חיים בקריאה חזותית.

היצירה מתכתבת עם מושג "הראיה החדשה"² ומהווה חווית קריאה, באמצעות צילום, דיגיטציה והדפס; קריאה של יחסים בין מצעי הנייר והדימוי, בין השקוף והאטום, המלא והחסר, משוחררת מפרשנות, ונותרת חשופה להכיל משמעויות שונות.

¹ אלי אליהו, 2018, אגרת אל הילדים. תל אביב: עם עובד/ שירה.
² מגמת "הראייה החדשה" היא תופעה ייחודית היסטורית של צילום האוונגרד המודרני, שהופיעה בזמנית במרכזים שונים ברחבי אירופה ומאוחר יותר בארצות הברית. מתוך: קטלוג התערוכה LUMA - צילום מודרני במחצית הראשונה של המאה ה-20, אוצרת ועורכת איה לוריא, מכון שפילמן לצילום, 2012.

כלי זמן

2019

Readymade, רצועות נשיאה עם ידית עור, סרטי פלסטיק אריזה חד פעמית לירקות.

שילוב קיצוני בין חפץ ששרד זמן רב, לבין חומר אריזה חד פעמי, מצויף את ערך הזמן ומתמקד ברצועות הקנבס כמנשא, או כמיכל של זמן.

אוסף פרטי של 'חפצי זמן' משפחתיים, נושא את העבר כמשא חיוני לשימור ושיחזור חפצים שעבר זמנם, עם חומרי זמן עכשווי- הפלסטיק.

טרנספורמציה

2019

עלי שלכת, נייר שחור, דבק פלסטי. קריעת נייר, הדבקה, ייבוש בתנור ובשמש.

עלים הם סמל לטרנספורמציה. מעגל חיי העלה, מסמל מעגל של חיים; הזנה, הכלה, התכלות והתחדשות.

דבי מלווה אנשים לקראת סוף חייהם כאשר עם הזדקנות הגוף, מתגלה מהות לחיים, כתמצית של ערך וייחודיות. ממבט מכיל, דבר אינו מושלם, אינו קבוע, אינו שלם. כמו חספוס, א-סימטריה, פשטות ותהליכי טבע.

מצבים משתנים

2019

לבד תעשייתי עבה, חיתוך, נעיצה, השחלה, כיפוף, קיפול, קשירה, ליפוף.

יריעת בד רבועה, מספיקה לנווד לצרור את מיטלטליו. שישה עשר ריבועי לבד, המשמש כחומר בידוד בעולם הבנייה, מרכיבים יריעה שמפרקיה גמישים, מאפשרים קיפול ליצירת גוף תלת ממדי; דימוי אייקוני של בית.

אופי החומר, קשרים חשופים בעבודת יד, רצועות הבד וחוטי הפלדה הגמישים, ממירים את יריעת הנווד למכל סימבולי של הגנה מנוחה ונחלה.

חלה מספרת

2019

ניר אפיה, חוטים, רקמה תפירה איור בציפורן.

עבודת החלה נוצרה מאלפי חתיכות נייר אפיה שנתפרו אחד לאחד לאחר האפייה. על כל פיסה נשאר חותם חומרי החלה וחום האפייה. ה'חלה המספרת', מעידה על מסורת, המשכיות וחיבור לדורות נשים בהיסטוריה היהודית. על הנייר רקום

בחוט זהב "אשת חיל", שיר ששרים לכבוד האישה בשולחן שבת, ומציינים את כישוריה ותכונותיה.

השכול שלי

2019

נייר אריזה חום, חוטי יוטה בובות גומי קטנות ready made , צבע אפור ושחור, חיתוך, קריעה, תלישה, פרימה, הדבקה.

במכל החלול מתומצת השכול. אריק (Eric) בני הבכור, חי ופתאום מת, הוא היה בן ארבע וחצי. אריק נפל לתוך בריכה ריקה ממים, נפגע קשה ונפטר מספר ימים אחרי התאונה. באותו זמן הייתי בנסיעה, נודע לי על התאונה באיחור וכשחזרתי היה אריק בתרדמת ונפטר באותו לילה.

המכל נבנה משכבות קרועות של בובות, נייר וחוטים. תהליך יצירה עתיר עבודה וזמן, מגלם בחומר את הזמן שעבר. השכול הוא חלק בלתי נפרד מקיומי, צובע את עולמי, מכתוב טונים למוזיקה, טעם בפה, את קצב הלב את השינה, את הכאב.

מפיות של פעם

2019

מפיות בד בטיסט עם תחרה. חוט רקמה שחור,
רקמה.

עולמם של פליטים ומהגרים, נותר ללא אנשים,
תמונות, חפצים ועקבות לעולם של עבר מוחשי.

תמונה משפחתית יחידה ומפיות מגוהצות
במגירה של אמי, נרקמות לסיפור חייהן של אחות,
סבא, ודודה, הוכחה לקיומן, ורקמת שורשים
לקיומי.

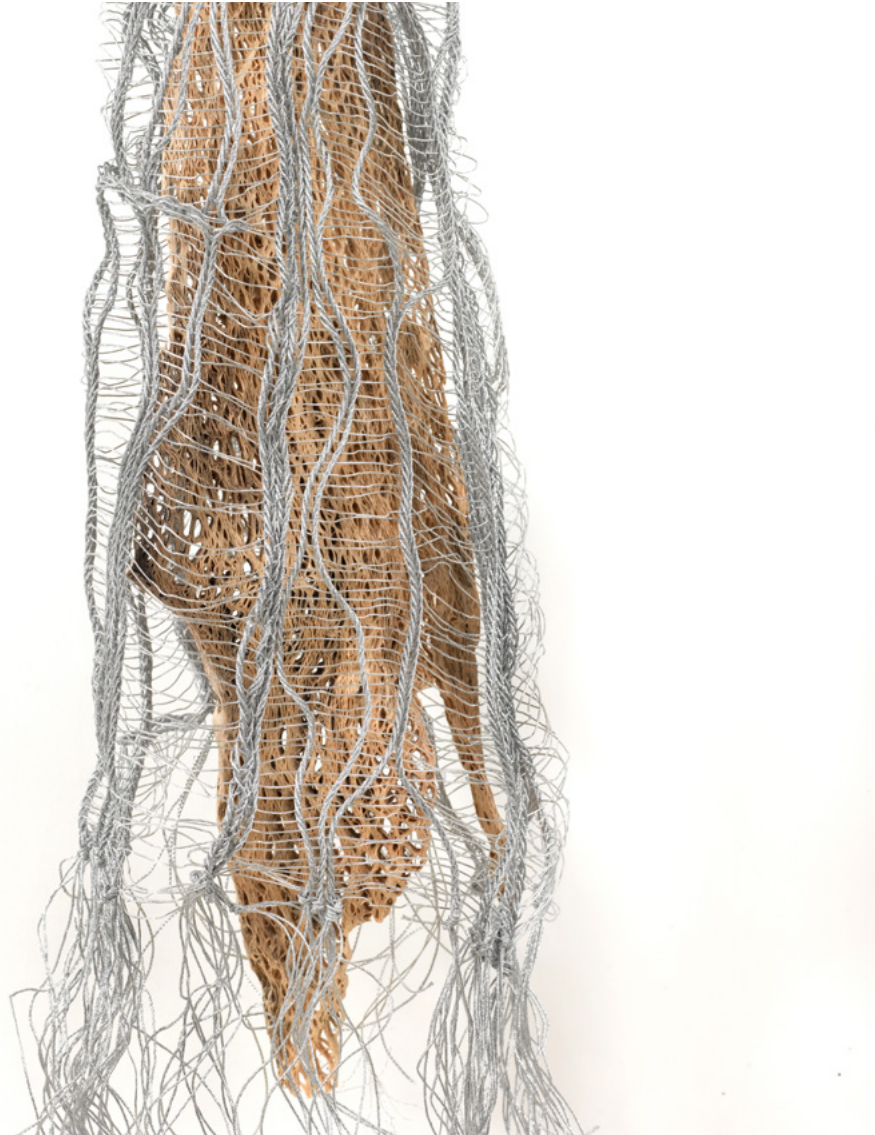
דיאלוג

2019

צמח הצבר, חוטים בצבע כסף וזהב, חוטי מתכת, אריגת קלפים.

צמח הצבר נותר יבש, ללא מעטפת חיה. החשיפה מגלה שריג רך של עורקים כמו תחרה.

אריגת הקלפים מנהלת שיח עם שלד הצבר, לעיתים עוטפת, לעיתים מונחת, לעיתים רק נוגעת. חוטי זהב וכסף הם כמו אור שמש ואור ירח, כמו מעגל של צמיחה ויובש, יום ולילה, חבוי וגלוי.

ירושה

2019

חוטי נחושת, ניר, אריגה, הדבקה.

מכל, מכיל, תכולה – היחסים הראשונים בחיי האדם. מצב של הכלה מוחלטת במובן הפיזי, ולרוב גם הרגשי.

חוטי הנחושת הם ירושה מאבי, ויחד עם הנייר נוצר מארג; מבנה ומפגש עם שאלות על הכלה. העשייה היא תהליך של התבוננות, והרהור, על יחסי הכלה, שאינם מושלמים, בין האינדיבידואל והמשפחה, בין חברה וסביבה.

מכלי זיכרון

2019

שקיות נייר חום, חוטי יוטה, חוטי כותנה, סלוטייפ, ריכוך נייר ידני, פרימה, אריגה ותפירה של בד יוטה. הדבקת רצועות סלוטייפ.

סדרה בת שישה מכלים, מגלמים תהליך פירוק והרכבה של שקיות נייר חומות, ובד יוטה.

פרוק והרכבה של חומרי יום יום, נייר, בד וסרט הדבקה, מניע בחינה של תכונות החומר: רפיון מתח ואיזון. בתהליך היצירה הסיזיפי, הן בחומר יחיד והן במפגש בין חומרים, זימון למחקר הפעולה כמכל זיכרון.

המים שלי – לא בחד פעמי

2019, 2017

כלי זכוכית, חרוזי זכוכית, גומא, גרב ישנה, צמר טבעי בטוויית יד ובצביעה טבעית, קליעה (בורקינה פאסו), סריגה בחמש מסרגות, ליבוד.

כלים חד פעמיים נעדרים לחלוטין מעולמי. כוס זכוכית ובקבוק מים מלווים אותי בכל מקום.

להגנה, עטפתי אותם בגומא קלוע ובגרב ישנה, מלובדת. השתייה מכלי הזכוכית הופכת לטקס, המחבר בין שימוש יומיומי ליצירה, בין האמנות וחיי היום-יום.

כריות זכרון

2019

רשתות מתכת, חוטי רקמה, כפתורים, ניר, הדפס, רקימה, תפירה.

אבדן תקופת הנעורים של אם שאיננה, מציף זיכרונות. זיכרון קשה לעיבוד, זיכרונות שרצתה האם לשכוח, כמו בור זיכרונות משנים של אבדן, ללא תחתית וללא מילוי; רשתות וסורגים כולאים בתוכם את זיכרונותיה, את סיוטיה ואת תקוותיה. כריות הזיכרון מכילות ומשחררות את אמי ואותי ממשאות הזיכרון הכבדים.

מכל ראשית החיים

2019

סדרת ציורים, שמן על בד.

סדרת ציורים באנלוגיה להתפתחות הריון, מבוססים על בדיקות סונאר של עוברים, ביניהם של נכדתי.

ראשית החיים מתהווה במכל, שהוא הגנה וריפוד מול סביבה חיה ורוחשת, וסמל מופלא, לחיוניות, התפתחות והכלה. תהליך העבודה הציורית, שילב חקירה של יחסי דימוי ורקע עם מחשבות על קשר רב משמעויות, בין הרחם לעובר ובין אם לילד.

קמעות ואמונות

2019

בדים, תחבושות, חוטי מתכת, חוטי טקסטיל, מגנטים, סיכות, מחטים, קיפול, ליפוף, השחלה, הדבקה, צביעה.

סדרת עבודות טקסטיל שמסמלות אמונות ופולחנים נפוצים בעולם, המבוצעים תוך יצירת חפצים ופעולות, כמו ליפוף, קיפול חריזה או בישול.

סביב 'מדורת בקשות' מוטען החפץ כקמיע או מזוזה, במטען מיסטי של סודות ותפילות.

מלאכת מחשב

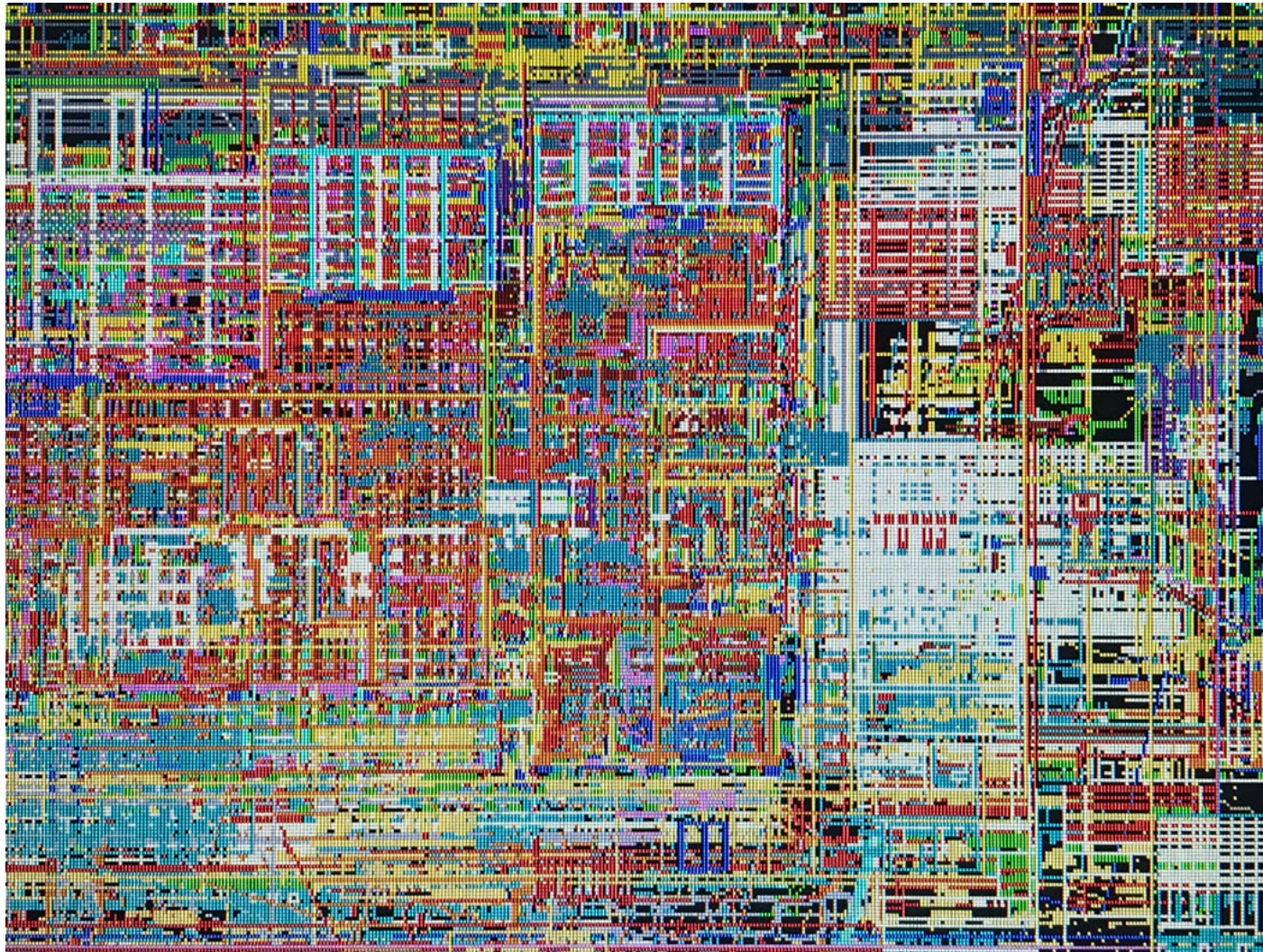
2019

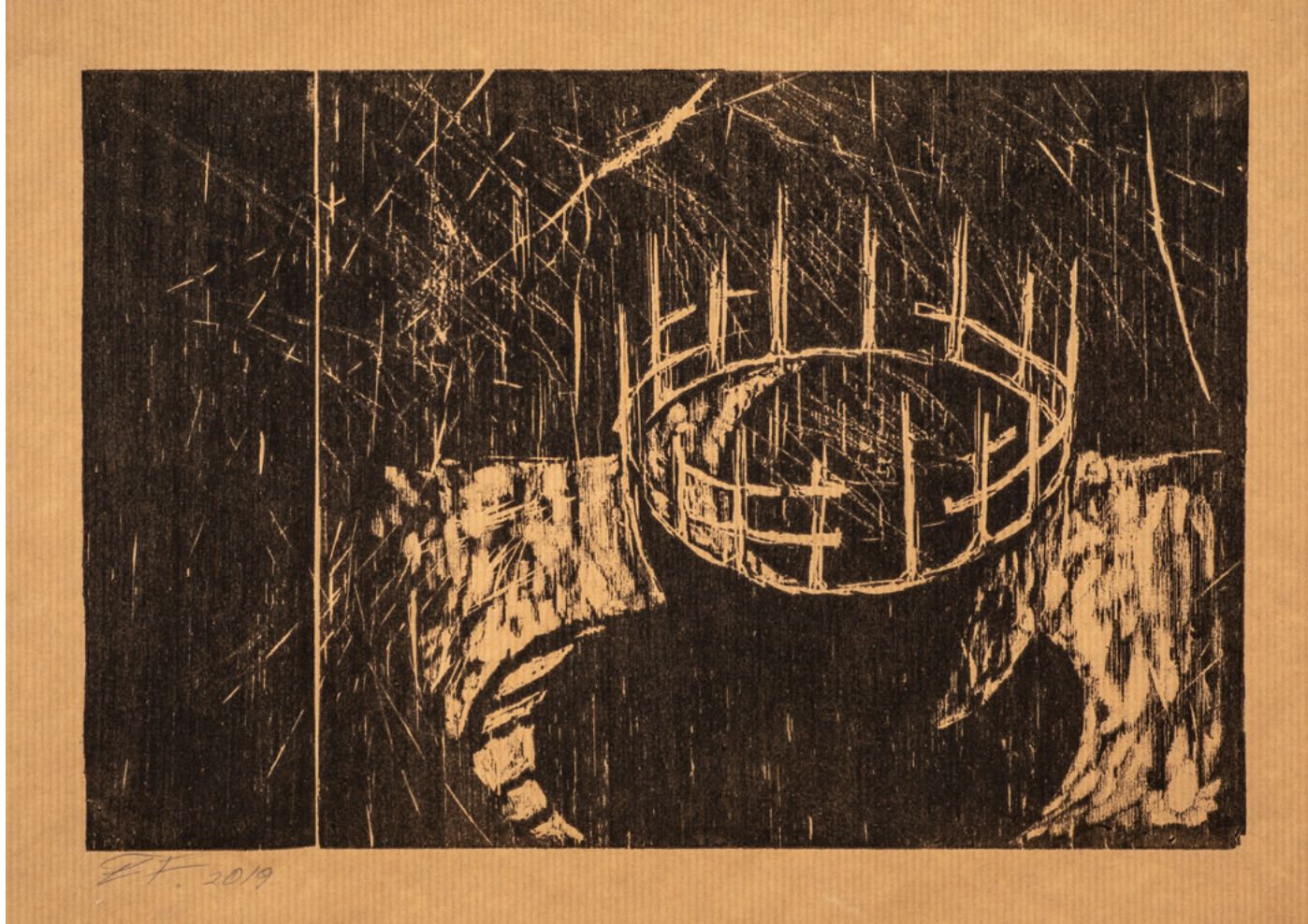
סרט וידאו, צילום טלפון נייד של מסך המחשב.

כאדריכלית, אני מייצרת "מכלים" שיכילו במשך שנים ארוכות את חייהם של אנשים רבים. בקשות וחלומות, טעם ודמיון, לצד חוקי בניה ומגבלות הנדסה, מתהווים בסופו של תהליך ארוך, לאוסף ייצוגים דו ממדים עתירי פרטים; מעין DNA של בית בטרם נולד.

לאינפורמציה טכנית יופי משלה, כאשר פקודות פשוטות בתכנת השרטוט, נערמות בשכבות של חתכים מידות והוראות בנייה, ומהוות נשמה לבית.

צילום: נטע דור

מכלי הכלה: אפר של כנסיה, בבואת פניה של נסיכה, ריק של כנסיה

2019

חיתוך עץ, הדפס על נייר.

סדרת הדפסים מעוררים 'מחשבות על מכלים'; הרהור על מכל כמושג. ההדפס חיוני כדי ליצור ייצוג חזותי המשקף בצורתו את מושג הכלה.

ככול שנחתך ונעלם לוח העץ, הולך ונבנה הדימוי המודפס. הדימוי הסופי אינו מתייחס לכלי השימושי, אלא צף כצורה מינימלית יסודית. כך מהווה התהליך עצמו, גישוש והתפתחות מקבילה בין הדימוי והרעיון.

הכלה

2019

זכוכית, בקבוקי זכוכית, זהב נוזלי, הפלה, כתישה, צביעה.

מכלי הזכוכית השקופים ותכולת שברי בקבוקים, מהווים יחידת סיפור הרמונית. שברי זכוכית מעוטרים בזהב או כתושים עד דק, הם עדויות של חפצים לאינטראקציה חברתית; סיפור על שמחה משפחתית, על רגע רומנטי, אולי על בריחה ויאווש.

דפנות המכל האמורפיות מכילות בשקיפות, ומקבלות את צורתם של השברים החדים, ושל אלה שאיבדו את זהותם.

דלועים

2019

מחטי אורן קנרי, חוט שעווה, חלקי מתכת,
קליעה מסורתית, ליפוף.

דלועים הם מעין מכל Readymade טבעי.
בשילוב עם קליעה מסורתית של מחטי אורן, הוא
מאזכר את ערכן של מלאכות כיצירת אמנות.

הבחירה בפעולה חוזרת, אינסופית, מזהה עם
יצירת נשים שימושית ודקורטיבית, מכילה
התרסה מול עקרונות עיצוב מודרניסטי,
מינימליסטי ומהוקצע.

כמוס

2019

גלילי קרטון, תחבושות, ליפוף, מתיחה כיווץ, רישום.

גליל הוא מיכל מזמין פעולה של גלגול. בשילוב בין הגליל הנוקשה ותחבושת רכה, נוצרת מהות חדשה.

בחיי היום יום משמשות תחבושות לכיסוי פצעים לריפוי וקיבוע. בפעולה מעגלית של ליפוף, עיטוף, מתיחה וכיווץ, נוצרו שכבות ומרקמים של חומר, ונוצר אובייקט והקשר חדש. שכבת פעולה נוספת של שרבוט מופשט, מהווה כתב ראשוני כמו מגילות גנוזות. קבוצת הגלילים, מכילים סיפור כמוס המתגלה בחומר, בפעולה ובהתבוננות.

מנחה אחת אפיים

2019

נייר, דבק, צבעי הדפס, קולאז' הדפס אמנותי.

בפתחו של מקדש, או על גרם מדרגות, במזרח הרחוק, מונחים מכלים מיועדים לאיסוף תרומות או הגשת מנחות.

מכל הוא תהליך מתמשך של אמונות, מחשבות והשלכות, המתגלמות בחומרים ופעולות. המכל נוצר מכדור של שכבות נייר רטובות. בתחילה הנייר גמיש ודינמי, ובסיום מתקשה ומקבל את צורתו הקבועה. מכל הכדור החצוי, מוטבע בקולאז' צבעוני של הדפסי צמחים ובעלי חיים דמיוניים. הצילום הוא חוליה נוספת בתהליך, אשליה או ייצוג של המציאות.

צילום: שוקי קוק.

ללא מכל

2019

שאריות מכנס ג'ינס, נייר, מראה. יצירת נייר
מסיבי כותנה.

אבל בן שלושים שנה, על בני אהוד ז"ל, הוא
דיאלוג ומאבק אולם ואין סופי, בין שני מצבי
תודעה: שימור הזיכרון, מול שיני הזמן המכרסמות
ומטשטשות תווי פנים, קולות ושפת גוף.

העיסוק באמנות מעצים את הכאב, זולג ומציף,
ואני ניצבת מולו חסרת אונים. בהתעקשות
אינסופית, אני מנציחה, נאבקת לזכור. טיפול
אובססיבי במכנסיי ג'ינס של בני, מסייע לפרק את
המבט האוטומטי על החומר, ומאלץ אותי לחוות
פרדה אחרת.

ללא כותרת

2019

סירי אלומיניום, חוטי רקמה, חירור, רקמה.

הסירים הם מכל לזיכרונות, לחוויות ילדות משפחתיות, התגלמות של מסורת משפחתית במאכלים, בכלים ותחושות.

העבודה מורכבת משלושה סירי אלומיניום של אימא, שמצאתי בזמן השבעה. צילומי ילדות, מילים ומשפטים, מחיי המשפחה, מחוררים במקדח ורקומים בסירים.

במבט אל תוכם אפשר לראות את "הצד השני" של הרקמה, חסרת סדר, כמו חורים פרועים בזיכרון.

תודה רבה